

БИЗНИС

ваш партнер во успехот

Дневен економски вес

година 3
понеделник 27 септември
број 586
20 денари
www.biznis24.com.mk

Европа

Врие од штрајкови

стр. 19

Како земјите од регионот се справуваат со кризата

Исти проблеми - различни решенија

Словенија очекува релаксирање на пазарот на труд, Србија најавува инфраструктурни инвестиции, Босна и Херцеговина типува на целосно искористување на енергетските потенцијали... Европа, пак, сугерира и инсистира на заедничка интензивна соработка и ги поддржува евроинтеграциите на земјите од Балканот. Во таа приказна, каде е Македонија?

стр. 2-3

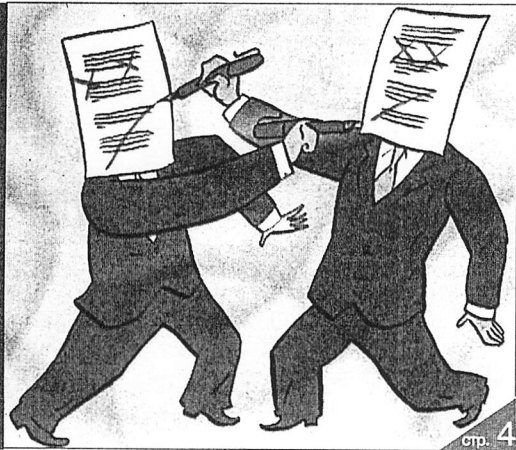
МБИ 10	2.164,71	- 0,26%
ОМБ	110,29	- 0,01%
МБид	2.515,14	0,38%

ПРИВАТНИ МЕНУВАЧНИ

€	61.30	КУПОВЕ
	61.55	ПРОДАЖ
€	45.00	КУПОВЕ
	47.50	ПРОДАЖ
+	45.40	КУПОВЕ
	47.00	ПРОДАЖ

Модел на финансиска регулација

Македонија во рамките на унитарното раководење

стр. 4

ДРЖАВНИО ДОЛГ НА ГЕРМАНИЈА 1,721 МИЛИЈАРДИ ЕВРА

БИЗНИС www.biznis24.com.mk

комерцијална банка
ај скопје

www.kb.com.mk
Контакт-центар: (02) 3 296 800

НАССР FSS 513568
www.brilliant.com.mk

Репортажа на „Њујорк Тајмс“

Македонија и шармот на винарниците

Модели на финансиска регулација

Македонија во рамките на унитарното раководење

Пишува: м-р Марија ГОГОВА

Сложеноста на финансиските пазари одамна ја има наметнато потребата од имплементирање и користење систем во кој секој тек и настан ќе биде проследен и прегледан, односно ќе биде под некоја форма на мониторинг. Затоа, во рамки на економските системи се формираат модели на регулација, кои во областа на финансиите играат (како што покажува тековната ситуација и шоките од кризата) можеби и примарна улога. Од друга страна, комплексноста на финансискиот систем и разликата на легислативната база формира постоење на неколку видови модели на регулирање на финансиските пазари.

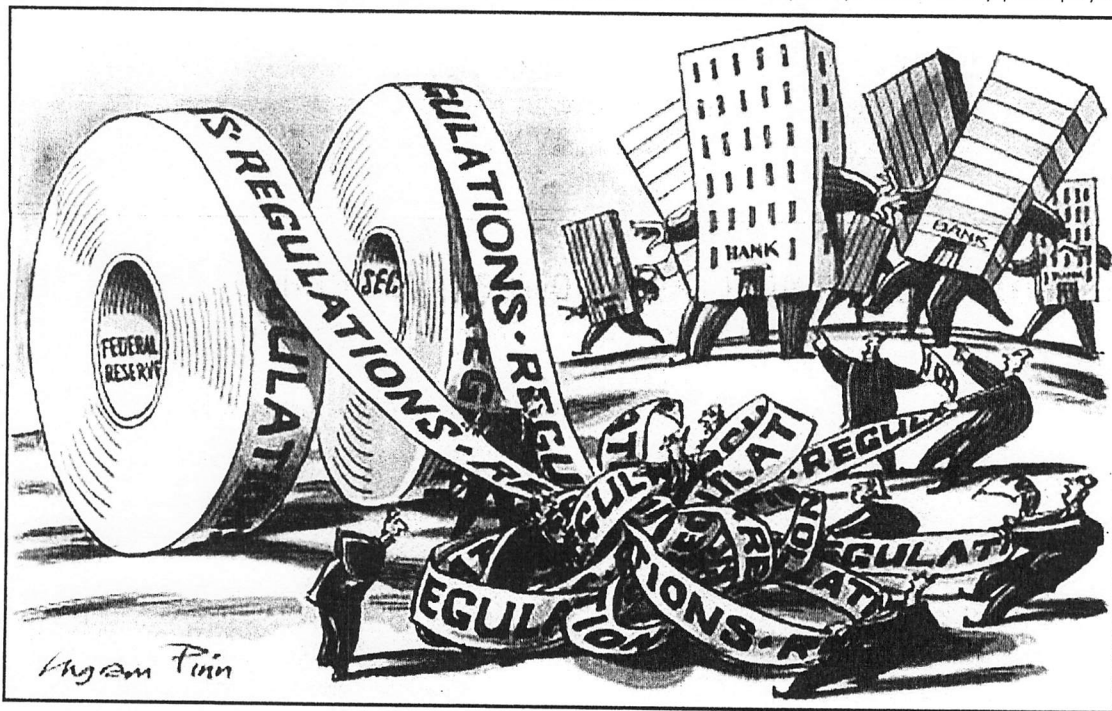
лемиот, ако не и целиот финансиски сектор. Вакво модел применува Велика Британија и FSA (Financial Services Authority). Во раните деведесетти години од минатиот век, и скандинавските земји се приклучуваат на овој модел. Следејќи го британскиот пример, кон овој модел се приклучени и Јапонија, Јужна Кореја и Германија. Сега повеќе од 50 земји оперираат слично, иако ниедни два модели не се исти.

Третиот модел, познат како Twin Peak, ги вклучува земјите кои применуваат два етаблирани регулатори: еден за разумно, внимателно насочување на капиталот, а другиот за мониторинг на генерално водење на бизнис стандардите. Само две земји го следат овој модел, кој е создаден

многу значаен елемент на економскиот систем во целина.

Да се даде одговор на прашањето, кој модел е најдобар за мала и отворена економија, е од особена важност, но ваквото дефинирање обично е поврзано со развиеноста на финансискиот пазар, а не со типот на земјата. Како во Македонија да стане збор за некоја функционална структурираност, кога финансискиот пазар ги познава најосновните финансиски инструменти и трансакции. Сепак, неразвиеноста на финансискиот пазар во Македонија не значи дека тој треба да се препушти на стихийно работење и следење на светските „ветрови“, туку треба да се постави на стабилни нозе кои ќе функционираат врз основа на неутрално регули-

Да се даде одговор на прашањето, кој модел е најдобар за мала и отворена економија, е од особена важност, но ваквото дефинирање обично е поврзано со развиеноста на финансискиот пазар, а не со типот на земјата. Како во Македонија да стане збор за некоја функционална структурираност, кога финансискиот пазар ги познава најосновните финансиски инструменти и трансакции. Сепак, неразвиеноста на финансискиот пазар не значи дека тој треба да се препушти на стихийно работење и следење на светските „ветрови“, туку треба да се постави на стабилни нозе кои ќе функционираат врз основа на неутрално регулирање и неутрален мониторинг. Македонскиот модел спаѓа во рамките на унитарното раководење, при кое НБРМ е водечка институција која го покрива поголемиот финансиски сектор

Моделите на регулација се дефинираат според обемот на покриеност на финансиските институции и финансиските активности од страна на регулаторната структура на дадена земја. По ова и се разликуваат од формите на регулација кои поединечно опфаќаат активност или институција, како, што и колку е дозволено да се работи.

Постојат три главни модели на финансиска регулација во светски рамки.

Земјите кои применуваат различни одделни регулатори за различни типови финансиски компании, влегуваат во моделот на регулација наречен функционална регулација. Ваквиот модел на регулација се почесто се напушта од причина што финансиските пазари стануваат се повеќе меѓусебно поврзани, а компаниите интернационализирани. Исклучок од ова се САД, кои остануваат на примената на високо комплексна форма на функционална регулација.

Унитарна, единечна регулација е вториот светски познат модел на финансиска регулација. Кај овој модел на регулација, една поединечна институција го покрива пого-

од англиски академици, а тоа се Австралија и Холандија. Тие го примениле моделот во дискретни, но значајно различни насоки. Во Амстердам, централната банка е првиот вид на регулатор (за разумно насочување на капиталот). Во Сиднеј постојат одделни органи кои и оставаат на Банката на резерви да го набљудува платниот систем и да биде одговорна за финансиската стабилност.

Постојењето различни форми на модели на регулирање, од една страна е предност, затоа што секоја земја, зависно од својата финансиска структура, формира соодветен модел, но од аспект на глобализацијата и ширењето на „границите“ за финансиското тргување, разликата во функционирањето може да отежнува дел од работата. Во било кој случај и во било која форма на примена на модел, најзначајно е работењето да се спроведува според прописите, работата да е строго дефинирана и остварена, временскиот аспект да е застапен, одговорот да е навремен. Од особена важност е следењето на состојбата на финансиските пазари и реагирање на сигналите кои ги емитува оваа структура, којашто е

рање и неутрален мониторинг.

Македонскиот модел спаѓа во рамките на унитарното раководење, при кое Народна банка на Република Македонија е водечка институција која го покрива поголемиот финансиски сектор. Гледано од аспект на големината на земјата, а не на структурата на пазарот, остварувањето на регулацијата треба да е посебно внимателно. Од овој аспект, можеби е и подобро Македонија да го испроба моделот Twin Peaks или во најмала рака, да се спроведува модел на регулација кој ќе поминува макар две бариери поради одржување и остварување на принципот неутралност.

Ваквото посебно анализирање на регулацијата на финансиските пазари е примарно поради турбуленциите кои истиот може да ги трпи, а оставаат простор за зафаќање на повеќе субјекти и структури. Од тој аспект, македонската економија треба навремено да се подготвува за неминовното проширување на финансискиот пазар. Одбегнувањето на светските текови и нерамнотежи, македонската економија не секогаш треба да го препишува на развиената регулација, туку треба да се на-

прави пореална слика која се уште покажува недоволно развиен финансиски пазар и следење на страв од потреси кои не следат од осамостојувањето (да не се споменува „молењето на компаниите“ за влез на берзите и берзанското работење). Од овие и други слични причини, финансиското работење на ова подрачје треба да се ревидира и да се следи со тековно и навремено подготвување за сите светски прашања и предизвици кои стојат пред финансиите и финансиското работење во оваа земја.